

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Мектеп жасына дейінгі балаларда еңбектің маңызы

ЖАРИЯЛАНДЫ
21.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/173319/

Махмудова Алуа Рашитовна

Лауазымы: тәрбиеші

БҚО

Казталовка ауданы

Талдыапан ауылы

«Балбөбек» бөбекжай тәрбиешісі

Кіріспе: Еңбек – адамның өміріндегі негізгі қызмет түрлерінің бірі, ал мектеп жасына дейінгі кезең – баланың еңбектің мәнін түсінуге және оны алғашқы рет тәжірибе жүзінде іске асыруға мүмкіндік алатын өте маңызды уақыт. Бұл кезеңде баланың психологиясы мен тұлғасы қалыптасып, оның еңбекке деген көзқарасы, еңбек дағдылары мен қабілеттері дамиды. Мектеп жасына дейінгі балаларда еңбектің маңызы ерекше, өйткені еңбек баланың жалпы дамуына, оның моральдық, әлеуметтік және интеллектуалдық қасиеттерінің қалыптасуына үлкен ықпал етеді.

1. Еңбек балалардың тұлғалық дамуына әсер етеді

Мектеп жасына дейінгі кезеңде баланың алғашқы өмірлік дағдылары мен адамгершілік қасиеттері қалыптасады. Балалар еңбек процесі арқылы өздерінің жауапкершілік, тәртіптілік, шыдамдылық, табандылық сияқты қасиеттерін дамытады. Егер бала еңбекке ерте жасынан бастап үйретілсе, ол кейіннен қиыншылықтарға төтеп беру, тапсырмаларды орындауда мақсатқа бағытталған әрекет ету, шыдамдылық таныту сияқты қабілеттерге ие болады. Еңбек – баланың ішкі мотивациясын оятып, ол өз ісіне толық жауапкершілікпен қарауға дағдыланады.

2. Еңбек әлеуметтік дағдыларды дамытуға ықпал етеді

Еңбек арқылы бала өзінің әлеуметтік дағдыларын дамытады. Мектеп жасына дейінгі балалар әдетте топпен жұмыс істеу, бірге әрекет ету, бір-біріне көмек көрсету сияқты дағдыларды үйренеді. Олар еңбекке қатыса отырып, өздерінің әріптестерімен, үлкендермен ынтымақтастық құруды, ортақ мақсатқа жету үшін бірігіп жұмыс істеуді үйренеді. Бұл дағдылар баланың қоғамда өзін еркін және сенімді сезінуіне ықпал етеді. Әлеуметтік байланыстар мен топта еңбек ету тәжірибесі балаларды коммуникативтік қабілеттерін дамытуға, өз пікірін еркін білдіруге және өзгенің пікірін құрметтеуге үйретеді.

3. Еңбек баланың шығармашылық қабілеттерін дамытады

Мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілеттері өте нәзік және ерте даму кезеңінде оларды дамытуға ерекше назар аудару қажет.

Еңбек балалардың ой-өрісін кеңейтуге, өз идеяларын жүзеге асыруға, жаңа шешімдер қабылдауға бағытталған. Әр түрлі шығармашылық еңбек түрлері (қолөнер, сурет салу, түрлі конструкциялар құрастыру) баланың қиялын ұштауға, тапқырлығын арттыруға, әлемді өз көзімен көріп, өз түсінігін қалыптастыруға мүмкіндік береді. Бала еңбек процесі барысында өз қолымен не нәрсе жасағанын көріп, өз еңбегінің нәтижесінен қуаныш алады, бұл оның өзін-өзі бағалауын арттырады.

4. Еңбек баланың дене дамуына ықпал етеді

Еңбекке қатысу барысында балалардың дене шынығуы мен моторикасы да дамиды. Мектеп жасына дейінгі балалардың моторикасын дамыту үшін оларды түрлі физикалық әрекеттерге тарту өте маңызды. Қолмен жұмыс істеу, ағаштан немесе пластилиннен нәрсе жасау, топырақпен жұмыс істеу сияқты іс-әрекеттер балалардың қолдарының бұлшық еттерін нығайтады, ұсақ моториканың дамуына ықпал етеді. Сонымен қатар, еңбек балалардың дене күшін, шыдамдылығын және денсаулығын нығайтуға да көмектеседі.

5. Еңбек тәртіптілік пен жауапкершілікті қалыптастырады

Мектеп жасына дейінгі балаларды еңбекке баулу барысында олардың тәртіптілік пен жауапкершілік сезімін дамытуға ерекше назар аударылады. Балаларға қарапайым міндеттер мен тапсырмалар беріп, оларды орындау барысында өз ісіне жауапкершілікпен қарауға үйрету қажет. Мысалы, балаларға үй тапсырмасын орындауға, ойыншықтарды жинауға, бөлмелерді жинауға немесе өсімдіктерді суаруға тапсырмалар беру арқылы оларды өзін-өзі тәртіптеуге, өз ісін жоспарлауға, жұмысқа жауапкершілікпен қарауға үйретеміз.

6. Еңбек баланың еңбекке деген дұрыс көзқарасын қалыптастырады

Еңбекке дұрыс көзқарас – бұл баланың өмірінде ең басты дағдылардың бірі. Мектеп

жасына дейінгі балаларды еңбекке баулу арқылы олардың еңбектің маңызын түсінуіне мүмкіндік береміз. Егер бала ерте жасынан бастап еңбекке қатысып, оның нәтижелерін көрсе, ол еңбекке деген оң көзқарас қалыптастырады. Бұл балаға болашақта кез келген жұмысқа адал және жауапкершілікпен қарауға, кез келген істі орындауға ықылас танытуға мүмкіндік береді.

7. Ата-ананың рөлі

Балалардың еңбекке деген сүйіспеншілігін қалыптастыруда ата-ананың рөлі ерекше. Ата-аналар балаларына еңбекті көрсетіп, сол арқылы оларды еңбекке үйретуі керек. Әрбір ата-ана баланың қолынан келетін жұмыстарды ұсыну арқылы оның еңбекке деген қызығушылығын оята алады. Балалар ең алдымен ата-анасының іс-әрекеттеріне қарап үлгі алады, сондықтан ата-аналар өздерінің еңбекке деген көзқарасын балаларына көрсетіп, оларды еңбекке баулуы тиіс.

Қорытынды

Мектеп жасына дейінгі балаларда еңбектің маңызы өте үлкен. Еңбек балалардың тұлғалық, әлеуметтік, шығармашылық және дене дамуына оң әсерін тигізеді. Еңбек арқылы балалар жауапкершілік, тәртіптілік, шығармашылық, ынтымақтастық және еңбекке деген құрметті үйренеді. Бұл дағдылар бала өмірінде маңызды орын алады және оның болашақта табысты және жауапты азамат болып қалыптасуына ықпал етеді. Еңбекке тәрбиелеу — балаларды ертеңгі күнге дайын етіп тәрбиелеудің негізі.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. **Мухина В. С. Мектеп жасына дейінгі балалар психологиясы: Қазақша аудармасы. - Алматы: Мектеп, 1986 - 230 б.**
2. **Құсаинов А.Қ. «Баланың дамуы» Алматы. Рауан, 2000.**
3. **Интернет желісі.**

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimgger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.